

23.76x34.84	1/4	עמוד 16	מוסף חג	11/06/2024	90524951-5
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

ותמיד לסוף שבוע יש לה הפתעות

אנשים שפגשה, חרדות שפיתחה, אמנים שאהבה, שירים שכתבה, תוכניות טלוויזיה שראתה: כולם קיבלו ביטוי במדור "שבשבת" שהיא פירסמה בימי שישי בעיתון "דבר" בשנים 1976-1979 • נא להכיר: נעמי שמר, עיתונאית ופובליציסטית

שגור חמשה-ז'אנר
- משה דינמין השלישי -

שָׁפָרָה יָרֵחַ זְיוֹנִי בַּאֲוֵרֶת הַיָּם
אֵינִי אֲנִי - רֵחַם יָמֵךְ הַיָּם הַיָּם
שָׁפָרָה יָרֵחַ זְיוֹנִי אֲוֵרֶת הַיָּם
יֵאֱמָר - רֵחַם יָמֵךְ הַיָּם הַיָּם

דָּבָר - רֵחַם יָמֵךְ הַיָּם הַיָּם
אֲנִי - רֵחַם יָמֵךְ הַיָּם הַיָּם
רֵחַם יָמֵךְ הַיָּם הַיָּם הַיָּם
אֲנִי - רֵחַם יָמֵךְ הַיָּם הַיָּם

שָׁפָרָה יָרֵחַ זְיוֹנִי בַּאֲוֵרֶת הַיָּם
אֵינִי אֲנִי - רֵחַם יָמֵךְ הַיָּם הַיָּם
שָׁפָרָה יָרֵחַ זְיוֹנִי - רֵחַם יָמֵךְ הַיָּם
אֲנִי - רֵחַם יָמֵךְ הַיָּם הַיָּם

↑
פברואר 1977:
שמר מציגה שיר חדש שכתבה
להצגה "מסעות בנימין השלישי"

מיכר

למחרת הם שמתים בחיייהם. ויש כבוד רב לרשות היחיד. כל המסלים שהיו משומשים בתחילה – עובדים במשרדהוון לידים פרטיות: המעמדה של כלילה. מסעל האסאיל של זמן. המפעל של דוד לזון. המיכר הכיסייר זהב המטבעות-המקום – ובאי אראל לך את הצרף שלך כאן בחצר: אמנם עיצוב מקסיל הוא המקצוע האמיתי שלי, אבל עברתי לפי סעה לאסאיל, ואני מייצרת סיכות, תמונות וכלי-יד. רק מסעל המתכת יודו מסותף, שאלת על שפות-המחנה הם לקוחים מברשת-הסוף. כי אהנו היו במחלה כנסת: וליוסף אפר – מבורכה ה' אדנו מברשתיים מסל ומתרת רובעת החת. ומסנד ה' מואתיסם המקנז גרסיקונים, ומראש הרריקום ומסנד גבעות-עולם. הם רבנות-אפרים והם אלפי-מסות. במסכות האדונים קודאים לנו סוב למחר על כל זה. והפעם במסעות-המחנה כמות-המסליון, כמובן. כשני זה קודמיל הקדר במור של כבוד עצמי. לסמא שלי, נמשו בהונגריה, היה יותר כבוד: כבא שלי קיבל פעם אות-המסיות מן הקיסר. הוא הוכן לסקה ולפני המעודה נאסרו הם דבריהם-מפי הסופר. המופר אפר – הכה ניצב בימינו יהודי. היהודים ראו את הארז וסרבו ללכת אחריו: הם עדים חיים להתבלות האלוהית ולתה' כקשת האנושית, כהום הרשות המוסל הכל לסולת. כבא שלי נסאר עופה, עדים לעולם אינם יושבים: הם נשארים למסר – אפר הכבא שלי.

גם אהנו גיטאר, אפילו בתנאי-מצום מלוח. מסה רבנה כשהארז לו כדחוק את הארז אפר אליה לא יבוא, התחנן לפנו כדראי מיינו לו להינס אל ארץ ישראל – גלו כפיטור, ולו כחולפת, אף אהנו כף.

שבשבת

מאת נעמי שמר

פועל שנות, ספורס חן, כאתח אתי בקופסת-המגורים הזעירה שלה ביישוב הקהילתי אגון-מורת. ישוב קהילתי הוא המצאה הפרטית של גוסיאטוניה, אני חושבת. יש בו הטוב מכל תצורות הקיימות: הוא אמור להתפתח כיושב עירוני – אבל הוא בחוק הסכע, מכהונה חכריות. כל אחד חופסי למסעו – אבל יש עזרה הדדית נלהבת: אהנו חולמים על ספעלית-עטיה – אבל נהגרים בקפדנות שלא להשחית את התיחמקום.

תיחמקום אכן מסר על אנשיו, והוא נבט מעינה של מיכל החפץ על מונחה בקופסת-המגורים זמרה זו (24 מסר מרובע) יש מקום לזי ולחסינות, יש מסכתו ובר הנור האופה עונה ביוחנות, יש קוסקוס זמרתו מים לקפה ויש פינה לשבת כניחוח ולפטס עם האורחת, אילו מיכל היה באלוק, היה רשאת לשיי. ביהו קסן ודל, בלי פסלולים נפאר – אך הוא חם, כבא אור ופחה לגרף – אבל גם כשאית באלוק, גיטרה סניגיליסון משיחתה ועלי רק לאסוף אהנו.

אהנו לא נהגים לדבר על זמנתו לארץ-ישראל, אלא על הופנתו לארץ-ישראל, וזמנתו היא להיות החלוק העובר לפני המחנה, מפי ככה קילומטרים קודמה, קעב ההתקדמות שלנו הוא אני מדי, והתכונות ויודו היו מנת חלקנו עד הונן האחרון. ככל זאת גדלנו במסך המנתיים מ-12 מסעות ל-42, ועוד 80 מסעות מסהינות למבנים. ביהימסר, שסכן עד כה בהרדים רעשים ודילפים – קיבל השבוע ככונה חדש, וזו היתה סחה גדולה כשגילנה כי מסחיות דמת-המוראה – זהו מוסר מאלה, המנתלת סרה אליאט, היא מורה לניסיה כמסעות. ויש ככה מורים שהם גרמים – אבל מוארירם לא מוסרים אצולה ופי יתן כל עם די בולם מביאים.

הילדים כאן מרובים, הורה לאל, במרובע שלוחה למספתה, וכשילדה הורה להיות עם תינוק חדש הוא מוצאה את מונחה המונחה ומלא פרחים, ובמקור – אובל לחסינים השנה הבאה, אבל כסאין צורך – כשהדלים

שבשבת

מאת נעמי שמר

האיש מנהריה

כסף ירטהיכר כמובן: האיש שהקים שלא כלכל קסן (קסן) על הוף הים כנהריה, במקרה של מצבירות רע – התרוסה שרשם לנו תרופא הוא ביקור בבית-המרוקס של סטף: יסקר הוא שסינג, המסוכך על כמה וכמה נסיונות שצומחים בצילו.

נגיד שמהנדס צעיר בא אלי עם רשיון: אני מעמיד לו צרף בחצר, שיפחה אותה, אחריכך כמנות, אחריכך פועי, ליכ, אחריכך הומנות ליצוא, בעצם זה קורה בסדר הסוף: קרם כל הומנות ליצוא, ובשקבותיהן כל השאר.

כך קרה, שהתח הסינור הגדול של יסקר שייצרים מסכסירי-גיתות סיקרוסקופיים ועד להבי-מסויים.

הביקור אצל סטף הוא משיב נפט, כשום דאמרו אתה יכול לצאת ולהכרוז, ראיתי סועלי-יצור פאוסרים – ואין השם שהסתבר בסקר, ליד המכונות המואנות, הוורדים הרחוקים, סטישיהענק וכבשני-היציקה – באמת לא ראינו שום סרצוף כריר או נואס או גרנן: ראינו שנים שלוחה, מאירות, לפעמים מהיכות, מה הולך כאן?

הם צנבים קשה, וירדעים היטב שכך הם מקדמים לא רק את עצמם אלא משהו נוסף, כללי וחשוב יותר: כשהם צומחים כמכונאי לאחראיים-מסרת – היו כד כבד איתם צומח בית-החרושה, וזמנתה עצמאונה הכלכלית, (לדעת), הם סיכס אהבים את סטף, אבל לך הוכיח).

כמוצאה מסך, ייצא יסקר הסנה בכסום שבין 7 ל-8 מיליון דולר – הורי זהו צינורי-המסן שלנו: השבון פשוט מראה, שכל ישראלי צריך להביא לקופת-המדינה 15,000 דולר בשנה, כדי שנוכל לצמוד על הרגלים של עצמנו כדני יש רק 50,000 ישראליים שמפלאים את חובתם זו. העשי השבון כמה חסריים.

הלוט נוסף של סטף הוא, שיר הורדים, סרצונו לכנות בגליל המערבי, כדי להצמיד, אלף אנשים חוסשיים, כהפתחה, ראשיתה של תל-אביב כהכורה של 60 איש המגיליים לעצמם מגרשים בחולות אהות-רבית: ראשיתה של, שיר הורדים – כמזדעה אהת, מ-ספריכה, שהביאה כשבוע אוד 200 כמחבי-היענות, ביניהם ככתבו של בער כן חמישי-סרת ומצי האומר: זה לופת שנים אחרות להקים שיר, ואני רוצה יאחרי הצבא יתכה לי בית בגליל המערבי.

סטף ורטהיכר רואה ברבה ככסלו גם סחוך לחחמו הארץ: הכנה יועק לו פרס בוקל-אומי רבייסקה הסרנסק כדי שנה למפעלית-העשיה ובספלי-הרבות גדולים: הפרס הוענק בעבר למפעלי איי-בי-אם, למכונת החלל האמריקאי קאית, לאופרה של וינה, למפל אסטרדם ועיר, כששצללנו אל סטף לברכו מצאנו אהנו, ליהם שינוי, כמצבירות רע: מישהו סילף את דבריו והעיא את דיכורה רעה כ-הוללי-כובוצים, שלא נדע, וההיפך הוא הנכון – דבריו סטף ורטהיכר – אני חסיר גדול של הקיבוץ כחברה יערנית, וגם אם נהוג כפירוטת לעצם את הכתובים מה וסם – לא אסכים שישונו כפי דברים כמנחה של הקיבוץ.

הבטחנו לסטף ליישר את הכתובים ככל שנוכל: אמנם אין לנו שום הבנה בלחיות מחקיש גולשיות, שיכות חריכה, כירסומים-ספיליים, מתוסי-גידוד וכל השאר – אולם ברור לנו, שכל אלה יהיו חורמים לכך שלא נודק לחסירי-רים.

דצמבר 1977: שמר מתארת ביקור באלון מורה ושיחה עם תושבת המקום שמארתח אותה "בקופסת המגורים הזעירה שלה"

שבשבת

מאת נעמי שמר

שלום לך, אידה נודל

גלגנו כמותה לך רלאתו קעם זסף על פי קלא נקשט קחוקב ולא נכתי לראופך על סף בימי – עניתי לי לקרא לך אהותי וגם לקנות אלך כדבור עמיק נטי – עיך עמי, ואלותוך אלוהי.

איה קענה קלב עקבתי-קלג גישאת קד כמחה גליסיים אל צרפה ובמקור וקרב ובסוקה היא נאקבת ותייה ומסוקה – ובגדה סוקוך לקבני וקלא חיה אסקר לוקר קטיא-ריה סקנטי מתיקה.

אני הקסוקה הנקנת

מאי 1979: שמר מחזקת את אסירת ציון אידה נודל ומיחלת לעלייתה לישראל

היש לי על כפון ומגור כסוף
היש לי פת לארסתי-כסר הנקאה רבית
וקה אין כל, לה תאיש הנקרה
וקל סקסוקות וקל הקספה,
קל סיכס קסאיר ספצרה
איה קענה, יקמיקסה זעקת עד ביחי
איה נרה, ונקל יאת איתי

אילני-היהודים קלנו דא עמיק וספוקף
אהת ררים כבוקפת כנולו סקסוקף
אמת היתה הנקורה לה כאין ובולוח וקלא קבול
כיהרף ספיסירי – ובסמסין קל ארץ-ויקראל.

היא רירם ספוקפת אה קסוקף נאלסות
וקסוקף לנו לירות בינו
כרית נשים תאמות
היא קופסת לי לקבוב אלך ולסהל
את כל קאור וקל סקבלת
ספוקף-ויקראל
להקאין קפוד אנה לראית אהך על סף בימי
וקשם אקסית
קנרל על קטינו, איתי.

מארס 1977: שמר מספרת על ביקור "משיב נפש" שקיימה במפעל יסקר של סטף ורטהיכר בנהריה

כתחשק לך להגות יד על איזה צינור כחול ולומר לו
— בסדר, אתה מודרני — לפה לבצוע!

ביבליופיליה

הביבליופיל המצוי הוא איש חולה: הוא מסוגל להתר
אנב בספר כמו באדם. בשני המקרים החופשה הציבורית
מספיקה על האותב לא שחית (ולפעמים יותר) כן החוכן
הפנימי.

כמי שסובל מהקפים חלפים של ביבליופיליה, הייתי
מוכנה לתת את כל פאריץ בעבור שני ספרים שהיפסתי
המצאתי עם. הידר והלליה (אין אלה שנתן הספרים).

הספר האחד: מרטל פרוסט, "כחישוף הזמן האבוד",
עם 77 אקורלים צבעוניים של ויידונג. הספר יצא באר
בעים ושבע. הוא מבוזר גדו, ובצורתו של ויידונג אסער
לקרוא את הרובן כולו מבלי לדעת אלה ברפחית.

עם הספר השני ניהלתי ריבון ארוך מאד: אחת-עשרה
שנה בדיוק.

באוקטובר 66 גיליתי בתלון אחת הנלריות את הליפור
נדפיות התנכיות של ברויזס קודרן, ולא היו לי די מעות
לרכוש את גאלבונ. במשך השנים אולו כל העותקים
הנולים, וכל העותקים המחתיילים. ומה נשאר בשבילי
נשאר העותק מספר אחד: המיוחס ביותר, המשובח ביותר
וכמובן היקר ביותר — ושוב לא היו לי די מעות!

בעלי-הגלריות מכין כנראה לנפש הביבליופילי-במצוקה
בנדיבות ובאמון הנדירים כליכך אצל המריואים הוא אפר
— תקלי את הספר, גברתי, בהזמנות תמרי לשלם ליו
למעט נישקתי אחת.

כבית אני מתכוונת ללא שובתה בסירטוקים הועי
רים בחום, שחור ואפור: שמסוך בורזות דלילה, חפר
בורזות אהנון, שדום ועפורה עולות באש, אליהו בהרי
חורב — ואקורד צבעוני לסיים: קטת ההבטחה האלהות
של חיותיו של נוח המגיוות כן חחיבה.

הביבליופיל המצוי הוא איש חולה, זה נקח — אבל
יש לו גם רגעים של בנה.

אפריל 1978:
שמר חוגגת את הזכייה של ישראל
באירוויזיון ומסירה את הכובע בפני
האחראים להישג, בהם יזהר כהן

כובע!

וכאשר — שני כובעים למנכת החברים שלנו, שי
חיברו את הפרס הגדול.

את נורית הירש אהבנו במיוחד בשלעלה בתלבושת
שלייבוץ במבט, אשה קטנה מנצחת על הגבורת גדו
לה, במקצבי-דיסק, בטפסי-זנדה.

לאהוד סנדר מניע יישר כוח על הפרסום העולמי
שהכניס לשפת-העברית, ואיזה בוף זה לשמוע את קרייני
כל-העולם, בחודסה-כלי-השפות, בהפתלים עם ההסבר
(הצמי ענת מלחמה, אשר ילויי-ישראל הרכיבו על-גבי
העברית, כדי לומר בה סודות זה לזה).

בעינו: נרית ואהוד כתבו כבר כתייהם שירים
הרבה יותר יפים, אבל לאלה לא היה טום סינוי באירוויז
יק... צריך לדעת מה לכתוב איפה, לא?

ועכשו יש לנו, לסיים הניצוח-השלושים, תהודת
זכר בינלאומית בירושלים, ובציון חצא שירה, ורבע-לילה
הנחה בעשרים שעות, וזהו אליה כל הנויים, כנבל וגיטרה,
בטוף ומאל.

או אני שאלת אתכם, כי צריך ועוד-יארוצים, כש
אלהים כעצמו פכים את המנינות.

כובע! — אימר הצרפתי כשהוא מניף את כובעו
באוויר לכבוד מישהו. כובעו — אומרים אהנו, ופעמים
אה ככבשתנו באוויר לכבוד החברים שלנו נורית הירש
ואהוד סנדר, שעשו לנו שמחה גדולה בטופאי-התג.

האה כובעים צבעוניים טעוף אהוד גלבוץ, באחד
מסיריו היפים ביותר, פאת לא, אבל בהחלט נודק לכובעים
אהיים:

ליזהר כהן — עם תרואת-הקמך האמיתית והטכסית.
אשר טים רבים לא יכבה, ואשר אימה-הקמל כשורה
רק ללכות אותה. ללזקה שלו — שורתה נקיה נרשנה
כמו אחרי פקלחת בבזון. גדין, כהן כל עריסה חסר
מרטויסי-נפח-פאק שלכשו כל יתר הזכרים, (בל הו
שירים עצמם — שפאלץ כזה ומציאות של מופי-הענות
זה — כובע שלא נדבר כאן. אהנו רק מקיים שלירור
שלים יבואו פשהו חרש).

פחד אלהים

שמשלים בתוכה משטר עברי — משמע לדרוש ממנה
את חידוש משטר-הסנהדרין והתורה לנאולה שלמה —
וזה שייך עדיין בכל חוגי 'היהדות הדתית' לתחום המטרי
פיסיקה, ולא לעולם הזה.

דברים דומים אומר גם ישעיהו לייבוביץ בספרו
'יהדות, עם יהודי ומדינת-ישראל': "אדם המקבל עליו
היום עול-מצוות — אדם מהפכני הוא, המקבל עליו ליצור
עולם חדש. משום כך, יהודים דתיים המסתפקים כמועט,
בד' אמותיהם, לא יצליחו לחיות שומרי-הנחלת... כיום
לא התקבל, בהתחלה, על דעתם של קטני-אמונה, אלה
במובנו הרחב והעמוק, הסדר ענייני הברה והמדינה כהוך
התירה לעיצוב מדינת-התורה... מסיבות מובנות מאד אין
מוסדות-ההוראה הרבניים מסוגלים לעשות דבר זה".

בראש מלא דבריי-הכמים, נסינו לסכם לעצמנו מה
ששמענו, לאמור: חחיית-היהדות אכן צפויה והכרחית
היא, ממש כמו החיית-האדמה ותחיית-השפה שקדמו לה,
והיא תהיה מרהיבה ומהפכנית ממש כמותן, וממש כמותן
לא תתקבל, בהתחלה, על דעתם של קטני-אמונה, אלא
אשר רואים רק את חוץ-הדברים, כלומר — אינם רואים
דבר... אבל מהפכה עצומה והכרחית זו — לא עסקני-
מפלגות יולידה, על כל פנים, במבט שטחי סביבנו לא
נגלה בשום מקום את ה...הרצל...שלי-היהדות (ואפשר
שיבוא מן החילוניים דווקא, ממש כפי שהרצל-של-
הצינות בא מן המתבוללים).

לפי כל הסימנים האלה, קוראי המודאגים, מלכות-השם
לא התרחש בשבוע הבא, ואתם יכולים בינתיים לעבור
לזה.

כל מיני גברתנים ובעלי-גוף, שרירנים ואמיציוכח
זנהגים בעת האחרונה להפגין חששות כבדים מנישוא.
— "אני פוחד שילדי לא יוכלו לנסוע לים בשבת" —
לחש על אנוי מח"ט מתולל.

— "אני פוחד שילדי יחבשו כיפה" — התורה במצה
מקומט גבורי-השכונה.

— "אני פוחד שאצטרך להניח תפילין" — אמר כפנים
חיזורות מדריך-הגזרו של הילד (הבסתנו לסדר לו פטור).
מתוך רצון להרגיע את המכהלים צלצלנו אל ידידתנו
רבקה שיינפלד-ברנד, אבל הגברת ברנד נשמעה מבוהלה
לא פחות. הגברת שיינפלד-ברנד, כדי שהבינו, יש לה
טור קבוע בענייני-היהדות ברחווי-נשים מהודר, אי-שם,
בעמודיו האחרונים של הירחון, בין אבקות-הכביסה ו'
משחות-השיניים מצטנע מורה של רבקה, ומספר לנו
באותיות-פטיט ובנועם רב על מועדי-ישראל ומנהגיו
ועוד דברים מפחידים כאלה, כדי לצייר את דמותה של
רבקה במלוא-עדינותה ובמלוא-ערכה נצטרך לטור מיוחד
— ואהנו משהעשנים בתקווה שאכן נעשה זאת פעם —
אולם אתמול רצינו לשמוע מפייה רק דבר אחד: האם
מלכות-השם אכן עתידה להתחדש עלינו בשבוע הבא?

כפי שכבר סיפרנו, החששות והספקות נשמעו גם
מקולה של רבקה. היא דיברה על השאלות המטריות
שומרי-מסורת בהתמודדות עם החיים המודרניים, על הפי
קידו המכריע של הבית בחינוך, על השפעה בוהרית
ובדרכונינועם, על בעליית-שוכה שמצאו תיקן לנפשמם —
בקצרה, על אבולוציה ולא על רבולוציה, אם יותר לי
הלעו לרוע.

זה הזכיר לי מה שקראתי בספרו של שבתי כורזב,
"נאולה ישראל במסגר המדינה": "לדרוש מן המדינה

יוני 1977:
שמר מרגיעה
קוראים
שמודאגים
מכפייה דתית
בעקבות המהפך
הפוליטי

צילומים: טל שחר, מאיר פרטוש, אסתר רום, ניר סגל, דנה קובל

" מרטל פרוסט, "שמותיהם של הקומות".